

EL PATROCINI DE SANT FRANCESC DE PÀOLA SOBRE LA CIUTAT DE BARCELONA

JOSEP M. PRUNÉS

El patrocini de sant Francesc de Pàola¹ sobre la ciutat de Barcelona és un fet prou conegut.² Els documents que històricament en fonamenten l'origen tot referint-ne els esdeveniments (tret del *Dietari del Consell Barceloní* i el *Diari* de Miquel Parets) no havien estat, però, donats encara a la impremta. El cinquè centenari de la mort del

1. La documentació fa servir predominantment «Francisco de Paula»; és realment excepcional trobar, en el centenar de llibres i lligalls procedents del convent mínim de Barcelona que es conserven a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, documents (i molts són redactats en català) on s'empri l'expressió «Francesc de Pàola», sinó sempre «Francisco de Paula»; pràcticament el mateix cal dir dels antics documents de la Ciutat i del Bisbat (amb un parell d'excepcions: una menció al *Llibre de les Solemnitats de Barcelona*, concretament en el tercer dia de dol per la mort de Felip IV, i un parell de referències en el *Dietari de l'antic Consell barceloní*).

2. Havia estat objecte de ressenya a *Bollettino Ufficiale dell'Ordine dei Minimi* (=BUOM) XIII (1967), pp. 105-106. Anys abans, en altres publicacions d'àmbit minimita s'havia fet referència a aquest patrocini: FEDERICO MARTÍ ALBANELL, «San Francisco de Paula y su Orden en Cataluña», a *Almanaque de San Francisco de Paula* 1926, pp. 72-76; «Patronato de San Francisco de Paula a favor de Barcelona» (sense firma), a *Almanaque de San Francisco de Paula* 1934, pp. 48-51. Sorpren, però, la seva ommissió en algun llibre que hom consideraria més ben documentat (com és el cas de FREDERIC UDINA – JOSEP M. GARRUT, *Barcelona. Vint segles d'història*, Barcelona, 1968).

Sant ens ha semblat una bona oportunitat per a aprofundir en aquest aspecte de la història barcelonina (malauradament molt oblidat) i també per donar a conèixer aquesta documentació en un vessant força interessant: la visió que d'aquests fets ens deixaren coetàniament els frares mínims, plasmada en dos documents que hem trobat a l'Arxiu de la Corona d'Aragó: un fragment de les actes capitulars conventuals i la còpia d'una relació anònima dels fets.³ La intenció del secretari de la comunitat, redactor del primer document, a més de deixar-ne constància, és també, com es desprèn del text, recordar, per a les funcions dels anys següents, alguns aspectes cerimonials. El segon document, orientat a l'exaltació del Sant taumaturg, es revela força més inexacte. Publiquem, en apèndix, la transcripció de tots textos.

ELS MÍNIMS A BARCELONA

Ignorem de quan procedeix el coneixement i la devoció dels barcelonins envers el sant calabrès. De fet, Barcelona potser va ser el primer intent de fundació dels Mínims a la Península Ibèrica; ens referim a l'estada del mínim fra Boyl a l'ermita de Sant Cebrià d'Horta documentada des de febrer a maig de 1493.⁴ La partença de fra Boyl cap a Amèrica, els pocs efectius amb què comptà l'Orde a Espanya en els seus inicis i la bona marxa que prengué la fundació de Màlaga devien posar fi a aquests propòsits inicials. Tenim documentat, però, que a la primeria del segle XVI (concretament en donen notícia les actes del Capítol General de 1510) un ciutadà havia ofert un lloc perquè els frares de fra Francesc de Pàola (el qual fou canonitzat l'any 1519) s'establissin a Barcelona. El Capítol delegà la decisió en el Corrector General, tot indicant-li que s'informés acuradament de la

3. Dissortadament, les actes capitulars del convent de mínims de Barcelona no se'ns han conservat, llevat d'un fragment corresponent als anys 1644 a 1655 que es troba a ARXIU DE LA CORONA D'ARAGÓ (=ACA), *Monacals - Hisenda*, lligall gran 364; la narració dels esdeveniments que tractem, feta pel secretari de la comunitat, n'ocupa els f.27r-28v. Al mateix arxiu i secció, en el lligall gran 360a, hi hem trobat la relació dels fets d'ignorat autor, en la qual s'indica que és còpia posterior d'un document que es trobava a l'Arxiu del convent de Valls.

4. Cf. l'ordre de pagament donada en 25-2-1493 pel rei Ferran al seu tresorer general, publicada a JAIME COLLELL, *Fray Bernardo Boyl primer apóstol de América*, Vich, 1929, pp. 72-73.

idoneïtat del lloc proposat abans d'acceptar-lo. El projecte no va tenir èxit i no hi ha noves notícies de presència dels Mínims a la capital catalana fins a 1569, quan demanen que els sigui cedit en precari el convent dels Àngels, edifici que en aquells temps la ciutat tenia destinat a morberia.⁵

Tot i ignorant-ne l'exacta ubicació, tenim constància de l'existència d'una petita comunitat de mínims des del final del 1570. El febrer de 1573 es van acomodar a l'ermita de Sant Bertran, que es trobava al peu de Montjuïc. Allà van romandre fins a 1578 en què passaren en lluida processó a un lloc avui difícil de situar exactament, que llavors es deia de la Creu Trencada, fora el Portal Nou, i on anys després sembla que fou construït el Fort Pius o Fort Pienc.⁶ Seguint la tradició hispànica de l'Orde, el convent havia de denominar-se de Nostra Senyora de la Victòria. La Victòria era la dedicació mariana minimitana principal a Andalusia,⁷ des d'Andalusia havia passat a Castella i de Castella havia de transmetre's a les fundacions de la Corona d'Aragó. Però en el cas de Barcelona, la intitució a la Victòria havia de durar poc temps; primer, perquè estant a Sant Bertran es va usar l'expressió «convent de Sant Bertran»; i després, passats a la Creu Trencada, va prevaler la de «convent de Sant Francisco de Paula», potser perquè en l'endemig una altra casa a Barcelona s'establí sota advocació victoriana: la de les «Arrepentides», en l'anomenada Casa de Nostra Senyora de la Victòria;⁸ aquella

5. Cf. ARXIU HISTÒRIC DE LA CIUTAT DE BARCELONA (=AHCB), *Consell de Cent, Deliberacions*, 1.B-II-78, f. 84v.

6. Cf. MATEO BRUGUERA, *Historia del memorable sitio y bloqueo de Barcelona y heroica defensa de los fueros y privilegios de Cataluña en 1713 y 1714*, vol. II, Barcelona, 1872, pp. 566-567. Segons aquest autor, l'antic convent dels mínims era conegut al principi del segle XVIII com a «casa den Rabassa». Modernament, s'ha indicat que la Creu Trencada es devia trobar a l'actual confluència de l'avinguda Diagonal amb el carrer Marina (cf. AGUSTÍ DURAN I SANPERE, *Barcelona i la seva història. La formació d'una gran ciutat*, Barcelona, 1972, pp. 611-612).

7. Cf. RAMÓN DE LA CAMPA CARMONA, «La advocación de Nuestra Señora de la Victoria: Origen histórico y presencia en la Andalucía de la Edad Moderna», a *Estudios sobre Iglesia y Sociedad en Andalucía en la Edad Moderna*, Granada, 1999, pp. 303-318. El convent de Nuestra Señora de la Victoria de Málaga, obert l'any 1493, va ser la primera casa dels Mínims a Espanya.

8. En tenim notícies amb tal nom des del 1580 (*Rúbriques de Bruniquer. Ceremonial dels Magnífichs Consellers y Regiment de la Ciutat de Barcelona*, Barcelona, 1914, vol. III, pp. 93-94).

comunitat de dones rehabilitades s'extingí (sembla que precisament pel contagi de 1651-1652) i la seva casa del carrer del Carme fou atorgada pel Consell de la Ciutat a les monges mínimes, que van poder així sortir de la incomoditat en què vivien al carrer dels Tallers.⁹ Tot plegat va propiciar que els convents mínims oberts a Catalunya portessin gairebé tots el nom del sant de Pàola,¹⁰ la qual cosa potser caldria també connectar amb el decidit ànim amb què l'Orde després del Concili de Trento emprengué la difusió de la figura del seu fundador.¹¹

L'any 1589, els frares mínims deixaren la Creu Trencada i passaren al carrer més Alt de Sant Pere. Començà llavors a poc a poc l'adquisició de cases veïnes (això durà una vintena d'anys) i la construcció del que havia de ser el seu convent fins a l'exclaustració del segle XIX. L'estiu d'aquell mateix any, el seu antic monestir fora el Portal Nou va ser destinat a hospital dels malalts sospitosos de pesta.¹² La pesta de 1589-1590 causà una considerable mortaldat, tot i que la xifra de trenta mil morts que donaven els antics historiadors avui es

9. Cf. ANTONIO PAULÍ MELÉNDEZ, *El Monasterio de religiosas agustinas de S^a María Magdalena vulgo Arrepentidas fundado y protegido por el Municipio barcelonés. Notas históricas*, Barcelona, 1942, pp. 18-21. Les Mínimes, procedents d'Antequera, havien arribat a Barcelona el 16 d'abril de 1623, on fundaren església i monestir al carrer de l'Hospital. L'any 1628 van passar al carrer Tallers, en dependències inicialment destinades a cartoixa. El trasllat al carrer del Carme tingué lloc el 13 de desembre de 1653 (cf. NARCISO FELIU DE LA PEÑA Y FARELL, *Anales de Cataluña y epílogo breve de los progresos y famosos hechos de la nacion catalana*, vol. III, Barcelona, 1709, pp. 333-334, i ARXIU DIOCESÀ DE BARCELONA, *Speculum Titulorum Ecclesiasticorum*, vol. II, f.383).

10. Llevat dels que s'obriren en ermites ja existents (Santa Magdalena a Girona i Santa Reparada a Begur). Cal fer notar una important excepció: Perpinyà; en la capital rossellonesa, els Mínims hi foren des de 1575 i el convent s'intitulà, segons consta als documents, a Nostra Senyora de la Victòria; rectifico en aquest sentit el que vaig escriure a «Inicios de la Orden de los Mínimos en España (de las primeras fundaciones hasta finales del siglo XVI)», a BUOM XLVIII (2002) p.564.

11. Cf. ROCCO BENVENUTO, «La missione dei Minimi in età posttridentina tra continuità e novità», a *Atti della Terza Assemblea Generale dell'Ordine tenuta nel Collegio Internazionale sul tema L'Ordine dei Minimi e la sua missione oggi nella Chiesa e nel mondo*, Roma, 1998, pp. 79ss.

12. Cf. JAIME FERRÁN, FEDERICO VIÑAS CUSÍ Y ROSENDO DE GRAU, *La peste bubónica. Memoria sobre la epidemia ocurrida en Porto en 1899*, Barcelona, 1907, p.436 (les pp. 369-625 d'aquest llibre contenen l'estudi independent titulat *Datos históricos sobre las epidemias de peste ocurridas en Barcelona*).

mostra exagerada en excés (es calcula entre onze mil i dotze mil).¹³ Només entre juliol i la primera quinzena d'agost de 1589 es registraren 3.313 morts, 586 dels quals varen ser enterrats a la morberia de Sant Francesc de Pàola.¹⁴ Sembla que en el mes de febrer de 1590 va ser invocat oficialment per primer cop l'ajut del sant fundador dels Mínims.¹⁵ Del fet que ben aviat es va difondre a Catalunya la invocació del sant com a advocat contra la pestilència, n'és bona mostra la construcció de la seva capella a Olot, en ocasió de la pesta de 1610 i a expenses del farmacèutic Gabriel Nadal.¹⁶

LA PESTA DE 1651 I EL VOT A SANT FRANCESC DE PÀOLA

La pesta de 1651 va ser, tal com escriu Antonio de Capmany, molt cruel.¹⁷ Sembla que l'epidèmia començà a València provinent d'Àfrica; va assolir tot el Llevant i passà a l'Aragó i a Mallorca, on va ser especialment letífera, ja que l'estimació més prudent assenyala vora quinze mil defuncions en l'illa.¹⁸ La greu incidència que tingué la malaltia ha estat comprovada en determinades localitats.¹⁹ Durant l'any

13. Unes cobles impreses el mateix any parlen de divuit mil morts (cf. FRANCESC RIBAS I PONTÍ, «Un romanço sobre l'estrall de la pesta del 1589 a Barcelona», a *Gimbernat V* (1986), p.309).

14. Cf. *Manual de novells ardots o Dietari de l'antic Consell barceloní*, vol. 6, Barcelona, 1897, p.136.

15. Cf. *Rúbriques de Bruniquer...*, vol. III, p.97.

16. Cf. ESTEBAN PALUZIE Y CANTALOEZELLA, *Olot, su comarca, sus extinguidos volcanes, su historia civil, religiosa y local*, Barcelona, 1860, pp. 154-155 i p.130 de l'apèndix.

17. Cf. ANTONIO DE CAPMANY DE MONPALAU, *Memorias històriques sobre la marina, comercio y artes de la antigua Ciudad de Barcelona*, vol. II, Barcelona, 1963 (reed.anotada), p.993.

18. Cf. UBALDO DE CASANOVA TODOLÍ, «La peste de 1652: problemas de cuantificación y gasto», a *Estudis baleàrics IV* (1986), p.56; ONOFRE VAQUER BENNÀSAR, «La peste de 1652 en Mallorca», en *BSAL 45* (1989), p.238.

19. Així, a la vila aragonesa de Calcena va morir el 40% de la població (cf. JESÚS MAISO GONZÁLEZ, «La peste de Calcena de 1653», a *Estudios* (1977) pp. 85-92); a Osa es calcula que la pesta s'endugué una quarta part dels seus habitants (JESÚS MAISO GONZÁLEZ, «La peste de Huesca de 1651 y 1652», a *Estudios* (1975) p.162); a Ripoll, sobre una població estimada de 1.500 habitants, es registraren 337 defuncions en dos mesos i mig (cf. EUDALD GRAELLS, «Assaig d'història de les invasions de pesta al Ripollès», a *Annals Centre d'Estudis del Ripollès I* (1981-1982), p.114); Olot va

llarg que durà l'epidèmia a Barcelona, els morts es comptaren per milers. A semblança de la de seixanta anys abans, també en aquesta ocasió es donaven en el passat estimacions de més de trenta mil víctimes, xifra que potser ha de ser sensiblement rebaixada, tot i que sembla que el contagi va ser realment més virulent que el de 1589.²⁰ A més, no hem d'oblidar que el país estava en guerra des de 1640. Els demògrafs assenyalen aquesta època com la de descens de població a Catalunya més fort des de la Pesta Negra del segle XIV, amb una pèrdua demogràfica devia anar del 15 al 25 per cent.

Al final del mes de gener de 1651, es va prendre a Barcelona la disposició d'habilitar com a morberia el convent franciscà de Jesús i s'hi portaren els malalts que eren als Àngels Vells. Sembla que el Consell barceloní d'antuvi es resistí a declarar oficialment el contagi. Va ser al mes de març quan, veient la marxa de l'epidèmia i tement-ne l'augment, la Ciutat va decidir prendre preventivament per protector sant Francesc de Pàola. Qui té mal busca remei. I cal recordar que en

perdre un 30 % de població (cf. JOSEP M. CALBET I CAMARASA – MANUEL M. ESCUDÉ I AIXELÀ, «Aspectes sanitaris olotins del segle XVII», a *Gimbernat VIII* (1987), p.44) i Girona una cinquena part (cf. JOSEP CLARA, «La pesta del 1650. La desigualtat davant la mort i aspectes religiosos», a *Estudi General 2* (1982), p.176). En determinades fonts, les xifres de la repercussió hi semblen inflades, com en el Memorial tramès per la vila de Terrassa a Felip IV, on es diu que en aquella vila i el seu terme varen passar, per causa del contagi, de 800 veïns a uns 200 (citat a S. CARDÚS, *Terrassa durant la guerra separatista dita dels segadors*, Terrassa, 1971, p.211; semblantment, el 1658 es tingué en compte un altre memorial en el qual s'afirmava que entre els atacs rebuts dels francesos i la pesta la vila havia quedat reduïda de «seyscientos vezinos a menos de duçientos», cf. ACA – *Consell d'Aragó*, lligall 518).

20. Sobre l'evolució del contagi i les mesures que es varen anar prenent, cf. J.FERRÁN, F.VIÑAS Y R. DE GRAU, *o.c.*, pp. 497ss.; FREDERICH VIÑAS Y CUSÍ, *La glàndola a Barcelona. Estudi d'una de sas epidemias (1651-1654)*, Barcelona, 1901; M.CARRERAS ROCA, «La peste en Cataluña durante el siglo XVII», a *Medicina e Historia XXIX* (1967), pp. 3-23; MANUEL CAMPS I SURROCA – MANUEL CAMPS I CLEMENTE, *La pesta de meitats del segle XVII a Catalunya*, Lleida, 1985. Més recentment ha escrit sobre aquesta pesta: JOSÉ LUIS BETRÁN MOYA, «Sociedad y peste en la Barcelona de 1651», a *Manuscritos – Revista d'Història Moderna* 8 (1990), pp. 255-282 (especialment interessant en relació al vessant demogràfic; l'autor aporta un estudi minuciós de dades tretes dels Llibres d'ingrés de malalts de l'Hospital de la Santa Creu). Betrán va llegir la seva tesi doctoral sobre les epidèmies de pesta a Barcelona el 1993; el contingut, convenientment refós, es va publicar i avui és un treball imprescindible per a qui vulgui tocar aquesta temàtica: JOSÉ LUIS BETRÁN, *La peste en la Barcelona de los Austrias*, Lleida, 1996.

aquell temps, per bé que utilitzant els mitjans humanament coneguts per a combatre la malaltia, era fet normal i gairebé obligat recórrer a l'ajut sobrenatural. És prou significatiu que demanar l'ajut diví sigui la primera recomanació per preservar-se de la malaltia, com a condició necessària perquè els altres remeis puguin ser profitosos.²¹ Un flagell com la pesta era considerat un veritable càstig diví, *bellum Dei*, és a dir, una conseqüència de l'ira de Déu, que enviava aquell mal a causa dels pecats dels homes. En la documentació de l'època, hi trobem sovint que per manifestar la finalitat de la intervenció del sant o santa (en aquest cas sant Francesc de Pàola) hom empra l'expressió «aplaçar Déu», val a dir, que per la intercessió del Sant la dura i feixuga justícia divina deixi pas a la misericòrdia i la clemència (una altra expressió corrent: que Déu vulgui «alçar la mà»).²² Sabem per cròniques de l'època que a Barcelona es multiplicaren les devocions i les promences.²³ És en aquest ambient i en aquesta mentalitat que cal situar-se per entendre la decisió presa pel Consell de Cent.

LA DETERMINACIÓ DEL CONSELL DE CENT

El dia 22 de març de 1651 es determinà en Consell de Cent²⁴ que un ciutadà i un militar facultats pel Consell fessin una «ambaixada» al Capítol de la Catedral manifestant-los el desig de prendre sant Francesc de Pàola com a protector i advocat i anant plegats en processó

21. Cf. JOHAN FRANCISCO ROSSELL, *El verdadero conocimiento de la peste, sus causas, señales, preservación i curación*, Barcelona, 1632, pp. 55 y 70; FRANCISCO DE GUEVARA, *Remedios espirituales y corporales curativos y preservativos de pestilencia*, Barcelona, 1630.

22. En aquest sentit no havia variat en el segle XVII la concepció comuna que de l'origen diví del contagi es tenia en època medieval (referit preferentment a la segona meitat del segle XV, cf. MARIA SOLER, «El Consell de Cent i la pesta: prevenció i lluita contra l'epidèmia», a *XVII Congrés d'Història de la Corona d'Aragó, Barcelona – Lleida 2000, Actes*, vol. II, Barcelona, 2003, pp. 437-438). Fins i tot els qui enfocaven més científicament la malaltia no per això deixaven de considerar-la «divinum erga mortales flagellum» (cf. PROSPERUS BORGARUTIUS, *De peste perbrevis tractatus*).

23. «Grans devocions i promences se feren en la ciutat de Barcelona, així los particulars com los comuns...» (MIQUEL PARETS, *Dietari d'un any de pesta. Barcelona 1651*, ed. de J.S. Amelang i X.Torres Sans, Vic, 1989, p.47).

24. Cf. AHCB, *Consell de Cent, Deliberacions*, 1.B-II-160, f. 168 (reproduïm en apèndix el document); *Manual de novells ardots...*, vol. 15, Barcelona, 1916, p.119.

cada any a l'església del convent el dia de la seva festa. Devia fer ja temps que el Sant era invocat contra la pesta, i així s'afegí a altres intercessors més antics com sant Sebastià i sant Roc. Cal recordar que els biògrafs del Sant mínim atribueixen a la seva presència i a les seves pregàries quan va anar a França que les viles de Fréjus i de Bormes fossin deslliurades de l'epidèmia. Aquesta atribució havia anat creixent fins al punt que es creà la tradició que els habitants de Bormes encara al segle XVII seguien protegits del mal fins al punt que podien exposar-se sense risc entre els contagiats.²⁵

Pel que fa a les nostres terres, el 15 d'agost de 1650 la ciutat de Girona, durament atacada per la pestilència, havia fet també vot i promesa de guardar la festa de sant Francesc de Pàola com si fos diumenge.²⁶ L'any 1653, va ser la vila d'Arenys la que també va fer vot de guardar el dia del sant ermità com si fos el dia de Nadal.²⁷ A Perpinyà, ja des del 1633 la festa de sant Francesc de Pàola havia estat establerta com a festa de precepte, per haver cessat la pesta l'any anterior.²⁸ Serra i Boldú dona notícia d'un vot fet al mateix sant pel poble d'Anglesola, però ignorem si va ser amb ocasió d'aquesta epidèmia.²⁹ Si bé no arribà a concretar-se formalment amb vot de la vila, sembla que també a Valls, on es registrà entre 1651 i 1652 un total de 641 víctimes,³⁰ la pesta va fer créixer la devoció al Sant fundador dels Mínims, puix que en una carta escrita per fra Nicolau Duran, conventual de Ponts, al Corrector de Valls (fra Jaume Bellvey) el 19 de maig de 1652, hi llegim: «...Pesem la echaca patexan del contagi

25. Cf. I. QUATROUX, *o.c.*, pròleg «au lecteur».

26. Cf. ENRIQUE CLAUDIO GIRBAL, «Voto de la Ciudad del 2 de abril», a *Revista de Gerona* VIII (1884), p.99. Fou implorada també la intercessió de la Verge Immaculada.

27. Cf. M. CAMPS SURROCA – M. CAMPS CLEMENTE, *La pesta de meitats...*, p.111; una transcripció del vot a FRANCESC FORN I SALVÀ, «Déu Nostre Senyor vulla alsar la mà de aquest asot del contagi». *Una aproximació a l'epidèmia de pesta bubònica de 1650-1654 al terme del castell de Montpalau, al terme del castell de Palafoxs i a Mataró*, Mataró, 1993, p.205.

28. Cf. FEDERICO MARTÍ ALBANELL, «Notas históricas minimitanas», a *Almanaque de San Francisco de Paula* (1934), p.90.

29. Cf. VALERI SERRA I BOLDÚ, *Calendari folklòric d'Urgell*, Barcelona, 1981, p.92 (reproduïx a continuació uns goigs que semblen, però, barcelonins); Camps Surroca i Camps Clemente no varen trobar documentació sobre la incidència de la malaltia a Anglesola.

30. Cf. M. CAMPS SURROCA – M. CAMPS CLEMENTE, *La pesta de meitats...*, pp. 275-276.

pero folgon contant se sia fet conixer Nostre Pare y quel tingan ab tanta veneració de tot sia servit Nostre Senyor...».³¹ També a Mallorca fou llavors, entre altres sants, invocat sant Francesc, per bé que, segons que sembla, no va assolir mai la principalitat de la Immaculada o de Sant Sebastià.³²

En alguna font, hi figura el dia 16 de març en lloc del 22 com a data en què el Consell de Cent de Barcelona va prendre la decisió de recórrer al Sant taumaturg calabrès. No sabem a què és deguda aquesta elecció. Podria ser que el 16 es fes o rebés una primera proposta, probablement en Consell reduït, que més endavant es portà al Consell de Cent. La documentació original del Consell (tant el *Dietari* com les *Deliberacions* i les *Ordinacions*) no deixa lloc a dubte en relació a la data del 22 com a data de decisió. Però alguna cosa devien anticipar abans.³³ La processó es faria a exemple de la que es feia el dia de Sant Sebastià.³⁴ Tres dies després, el Consell de Cent tornà a reunir-se i, entre altres acords, prengué el d'anar el dia 27 de març a l'església de Sant Francesc de Pàola per suplicar al Sant que vulgui acceptar el patrocini demanat. Tot el Consell de Cent havia d'anar des de la Casa de la Ciutat «en forma de consell» a l'església, on se celebraria ofici

31. La carta es troba a ACA, *Monacals – Hisenda*, lligall gran 360a.

32. Cf. O.VAQUER BENNÁSSAR, *o.c.*, p.246.

33. Altrament es fa difícil d'entendre que ja el dia 19 de març en el llibre de despesa del convent dels Mínims hi trobem les anotacions següents: «De hazer imprimir una rasma de papel de libritos de N.P. para dar a los Consejeros y a los del Consejo de 100 tres libras sinco sueldos.... De encuadernar 150 libritos para dar a los dichos una libra...» (ACA, *Monacals - Hisenda*, Llibre núm. 3038, sense pàgina), llevat que la partida sigui posterior i el llibreter de «gasto» de la comunitat hagi omès consignar-ne la data real.

34. Sant Sebastià havia estat nomenat protector el 16 de gener de 1466 i ratificat el vot el 1506, i l'any següent es començà a construir-li una capella votiva (cf. MANUEL CAMPS I CLEMENTE Y MANUEL CAMPS I SURROCA, *La pesta del segle XV a Catalunya*, Lleida, 1998, p.132; JOAN AMADES, *Costumari català. El curs de l'any*, vol. I, Barcelona, 1950, pp. 548ss.; J.L.BETRÁN, *La peste...*, p. 466; AGUSTÍ DURAN I SANPERE, *Barcelona i la seva història. La societat i l'organització del treball*, Barcelona, 1973, pp. 520-522). Aquí presenta una variant Miquel Parets: «...que tots los anys lo dia de la festa de dit sant, que és als 2 de abril, s'havia de fer festa manada, i que la Seu hi havia d'anar ab professó a dir ofici a dita iglésia, conforme se fa lo dia de Sant Ramon...» (M. PARETS, *o.c.*, p.47); com veurem més endavant, seria aquesta l'expressió que es faria constar en la concòrdia feta entre el Capítol i els Consellers; Sant Ramon de Penyafort havia estat pres per patró i protector en resolució del Consell de Cent de 29 de Gener de 1635.

església ni en la placeta», informa Miquel Parets; «molt gran concurs de poble, així homens com dones», diu el *Dietari*. Els sis Consellers tingueren lloc al presbiteri en bancs de vellut; els jurats del Consell de Cent, més a baix del presbiteri. L'ofici es digué amb gran cantoria. El Consell de Cent va tornar a la Casa de la Ciutat en la mateixa forma que havia vingut, mentre es feia tocar, fins a l'arribada, la campana del Consell. Segons el relator anònim, el recorregut de tornada fou el següent:

Sant Francesc de Pàola – Riera de Sant Joan – Plaça de l'Oli³⁸ – Bòria – Llibreteria – Plaça de Sant Jaume – Casa de la Ciutat

PREPARACIÓ DE LA FESTA DEL SANT

El 14 d'abril es féu la concòrdia entre el Capítol i la Ciutat. El Capítol, atent a la protecció decidida, es va comprometre a concórrer cada any a la festa del Sant per celebrar solemne ofici i sermó, conforme es feia el dia de la festa de Sant Ramon. La Ciutat s'obligà a pagar cada any per la despesa de la processó 30 lliures barcelonines.³⁹ En les actes de la comunitat mínima, el Secretari hi adverteix més precisament que el Capítol catedralici no té obligació cada any de dir l'ofici, llevat del cas que, de voler-ho, ho demanin almenys quatre religiosos.

El mateix dia 14 es publicaren crides per a la festa a celebrar el dilluns 17 d'abril: s'exhortava a dejunar la vigília i a guardar el dia de la festa confessant, combregant i exercitant-se en bones obres, tot pregant Sant Francesc de Pàola que vulgui intercedir davant Déu per l'amenaça del contagi. Les confraries havien d'estar a la Seu per a acompanyar la processó dels Consellers, Capítol i Clergat a l'església de Sant Francesc de Pàola.

El recorregut previst de la processó seria a l'anada:

38. Tant la Riera de Sant Joan com la plaça de l'Oli han desaparegut; per a la seva ubicació, cf. ANTONIO VALLESCÁ, *Las calles de Barcelona desaparecidas. Relación histórica desde la época romana hasta el siglo XX*, Barcelona, 1945, pp. 53 i 66.

39. AHCB, *Consell de Cent – Manual* sign. 1.B- XIII- 58, folis sense numerar.

Seu – Corrubia⁴⁰ – Plaça Nova - Plaça de Santa Anna – Carrer Comtal – Carrer de les Clavagueres de Jonqueres⁴¹ – Església de Sant Francesc de Pàola.

I en tornar:

Església de Sant Francesc de Pàola – Riera de Sant Joan – Plaça de l'Oli – La Bòria – Plaça del Rei – Palau Reial

LA FESTA: 17 D'ABRIL DE 1651

La festa tingué lloc amb gran solemnitat i mostres d'alegria. Es feren focs i lluminàries durant tres dies. El relator anònim ens fa saber que la vigília al migdia es tiraren mascles i mosqueteria i tocaren trompetes, xirimies i tambors. Es posà a l'església un quadre de sant Francesc de Pàola, amb els consellers agenollats: Miquel Parets en fa una bona descripció. Però també aquí es pot notar una divergència: el relator anònim parla només de cinc consellers, mentre Parets diu que hi eren retratats tots sis. És cert que un dels consellers (Jacint Fàbregas) havia mort el 12 d'abril. Malauradament, el quadre en qüestió resta avui il·localitzable.

Aquest mateix dia, diumenge, hi anaren processons amb Sants Cristos (concretament, el de Santa Clara, el de Sant Pau i el de Sant Sebastià); a més, hi van anar també els veïns del carrer de la Mercè i els del carrer Ample, portant les imatges dels sants mercedaris Pere Nolasc i Ramon Nonat.

A la tarda hi hagué, enviada la cera pels Consellers, exposició del Santíssim dins la celebració de la pregària de Vespres; a la nit, Completes amb la Cantoria de la Seu. Aquesta nit de vigília es feren moltíssimes lluminàries i focs d'artifici. El relator anònim diu que semblava la nit de Sant Joan i, a més, ens informa d'un prodigi atribuït al Sant fundador dels Mínims: un home va rebre una escopetada,

40. Aquest carrer (més pròpiament anomenat Corrbia i també conegut com a Escalles de la Seu) va desaparèixer amb la reforma de la plaça de la Catedral (cf. A.VALLESCÀ, *o.c.*, p.33).

41. El carrer de les Clavagueres o torrent de Jonqueres es trobava a l'actual Via Laietana.

invocà al punt l'ajut del Sant i les bales van ser deturades per un llibret petit de la devoció del Sant que duia a la camisa. A més ni aquest dia ni el de la festa morí ningú a la morberia del monestir de Jesús.

Totes les fonts documentals coincideixen a assenyalar el gran concurs de gent que s'aplegà a l'església de Sant Francesc de Pàola el dia de la festa. Hi anaren totes les confraries, de manera que quan sortia el Capítol de la Seu el cap de la processó entrava ja a l'església dels Mínims, la qual es trobava llavors plena de gent i va ser necessari que la processó passés pel mig de l'església per anar a desembocar al claustre i voltar-lo. Durant l'ofici, els Consellers se situaren a la part de l'evangeli i el Capítol catedralici a la de l'epístola. El Secretari de la comunitat anota que va predicar el jesuïta Manel Cabrera.⁴²

LA PARRÒQUIA DE SANTA MARIA DEL MAR

El barri de la Ribera experimentava amb gran rigor els estralls de l'epidèmia. La Comunitat de Santa Maria del Mar s'aplegà i posà dins una urna rodolins amb els noms de vuit sants especials protectors contra el contagi; el beneficiat doctor Ferran en va treure un i va resultar ser sant Francesc de Pàola, de manera que la parròquia el va prendre també com a especial protector.⁴³

Dos dies després, la Parròquia i comunitat varen anar també en processó a l'església dels Mínims. Un altre cop no s'hi cabia pel concurs de gent i, com el dia de la festa, van haver de passar pel mig del temple i anar a parar al claustre. L'ofici va ser solemne i el mateix beneficiat doctor Ferran va predicar tan fervorosament que la feligresia plorà «gran còpia de llàgrimes».

El dia 22 d'abril hi van portar processionalment el Sant Crist de Regomir i també hi anaren els veïns del carrer del Carme.

42. El relator anònim, sempre més inexacte, l'identifica erròniament com a mínim. Afegeix també que va ser tan bona predicació que la intenció era donar-la a la impremta. No tenim, però, constància que finalment s'arribés a fer aquesta publicació.

43. Amb l'acostumada exageració, el relator anònim diu que els Capellans a la Sagristia van repetir també dos cops més les sorts i totes dues va sortir sant Francesc de Pàola. En aquella època, triar l'intercessor mitjançant la sort era una pràctica habitual (cf. WILLIAM A. CHRISTIAN, JR., *Local Religion in Sixteenth-Century Spain*, Princeton, 1989, pp. 47-50).

EL CURS DE L'EPIDÈMIA

L'epidèmia seguia el seu curs imparabile. La de Francesc de Pàola devia ser de les darreres processons que es van celebrar; al mes de maig se suprimiren totes les concurrències de gent per evitar que el mal es propagués encara més. Les descripcions que es fan del curs de l'epidèmia són aterridores; els seus efectes, a més, es devien veure agreujats pel setge de les tropes castellanès. El 28 de maig de 1651, el Vicari General va donar permís perquè els sacerdots que havien quedat a la ciutat poguessin dir dues misses diàries. Alguns historiadors es refereixen a la conducta diversa seguida pel clergat regular en contrast amb el secular pel que fa a l'atenció als moribunds.⁴⁴

La pesta, la guerra i la fam varen fer la vida molt difícil als barcelonins que restaren a la ciutat aquells mesos.⁴⁵ A més, no faltaren elements que volgueren treure profit de la desgraciada situació.⁴⁶

El convent de Jesús resultava ja insuficient. El 6 de juliol de 1651

44. El *Dietari* del Consell diu que «en casi todas las Iglesias faltaban los rectores o regents curas de animas, en algunas per ser morts y en otras per no esser en ciutat, aisi que estaban en ditas Iglesias, y en particular en algunas parrochials frares que administraban los sacraments» (*Manual de novells ardots...*, vol. 15, p.158). Feliu de la Peña dóna una relació de 71 religiosos que moriren atenent els malalts; no hi figura cap mínim i no ens ha d'estranyar: com veurem més endavant, difícilment podien atendre els altres, perquè la malaltia va colpejar durament la comunitat. La diferent consideració de l'actuació de regulars i seculars s'ha constatat també en termes similars respecte a la ciutat de Girona (cf. J. CLARA, *o.c.*, p.171) i a la d'Osca (cf. J.MAISO GONZÁLEZ, *La peste de Huesca...*, p.146).

45. «S'hagueren de matar los caballs, matxos y burros pera poder fer caldo pera'ls malalts; los gats que no havian sigut sacrificats pera evitar que propaguessin lo contagi, foren devorats per los famelichs vehins, y las ratas –qual receptivitat extraordinaria pera'l bacillus de Kitasato era desconeguda- constituían pera'ls pobres barcelonins un menjar deliciosíssim!...» (F.VIÑAS CUSÍ, *o.c.*, pp. 22-23).

46. Ens ha quedat rastre d'alguna condemna per robatoris en cases els habitants de les quals havien mort o havien portat a la morberia (cf. *Manual de novells ardots...*, vol. 15, p.159). El capítol de la catedral va acomiadar els fossers perquè «...se avia referit avian tingut un cos mort en montjuich sens enterrar tres dies per aver pactat ab 20 lliures de estrenas de enterrarlo en ora cauta en los claustros de la Seu sota alguna tomba y per altres diferents y semblants maldats...» (ARXIU DE LA CATEDRAL DE BARCELONA, *Llibre Resolucions Capitulars 1650-1660*, f.64r; aquest particular havia estat ja indicat per CAMPS SURROCA – CAMPS CLEMENTE, *La pesta de meitats...*, p.76); cal remarcar que 20 lliures resultava una gratificació veritablement llaminera; sabem que l'any 1653 un fosser tenia establerta una retribució mensual de 15 lliures (cf. J.L.BETRÁN, *La peste...*, p.312).

es decidí de crear dos hospitals nous per portar-hi els contagiats: un per a homes a Sant Agustí i l'altre per a dones a Sant Francesc de Pàola.⁴⁷ El sant ermità no va ser l'únic ajut invocat. El 17 de juliol, la ciutat de Barcelona va prendre per patrona especial la Puríssima, oferint-li les claus de les portes. Una certa remissió del contagi semblà produir-se a les acaballes d'aquest mes de juliol, millora que continuà fins al punt que el 27 de setembre es resolgué reduir el personal que servia a la morberia del convent de Jesús.⁴⁸ Realment, sembla que l'epidèmia es revifà, probablement amb l'entrada a la ciutat d'algunes tropes franceses, i continuà amb diferent intensitat en els mesos següents. L'epidèmia es donà oficialment per acabada l'abril de 1652, i llavors es decidí tancar la morberia de Jesús; aquell mateix mes, el dia 8, se celebrà la festa de sant Francesc de Pàola, tot i que es va suprimir la processó «per causa de haver poch dies que lo mal havie cessat y perque ab la comunicació de la matexa gent no hi hagues haguda alguna novedat...».⁴⁹

ELS FRARES DE SANT FRANCESC DE PÀOLA EN EL TEMPS DE L'EPIDÈMIA

Sant Francesc de Pàola no va estalviar especialment als seus frares mínims el rigor del contagi. Cal tenir en compte que el convent, tot i trobar-se dintre els murs de la ciutat, no estava lluny sinó a tocar de «l'hort d'en favà» (que va servir de cementiri en el temps de la pesta)⁵⁰ i que els carros que portaven els empestats cap al monestir de Jesús devien passar ben a prop del convent. Gràcies a les anotacions del

47. Cf. *Rúbriques de Bruniquer...*, vol. IV, Barcelona, 1915, p.332.

48. Cf. *Manual de novells ardots...*, vol. 15, p.202, i F. VIÑAS CUSÍ, *o.c.*, pp. 9-10.

49. *Manual de novells ardots...*, vol. 15, p.246. El contagi encara tornaria a reviscolar: «si bien es cierto que la peste reincidió a fines del mismo año, cuando las tropas castellanas, mermadas por el contagio, entraron en la ciudad, no llegó, ni mucho menos, a adquirir las aterradoras proporciones de la que acababa de darse oficialmente por extinguida...» (M. CARRERAS ROCA, *o.c.*, p.21). Un temps després de la rendició de Barcelona, el marquès de Mortara, que hi havia entrat el 23 d'octubre, escrivia al Rei informant que «tengo ya por sana esta Ciudad» (ACA, *Consell d'Aragó*, lligall 399, carta de 28 de desembre de 1652).

50. «A 27 de de noembre 1651, fou deliberat pagar lo lloguer del Hort den Favar que la present Ciutat tenia ocupat, fent estar en ell los Fossers traginaban los morts, y malalts de contagi a Jesus...» (*Rúbriques de Bruniquer...*, vol. IV, p. 332).

llibre de despeses podem fer-nos fàcilment una idea de com varen sofrir aquells mínims la duresa de la pandèmia.⁵¹ Com és sabut, l'Orde dels Mínims té un quart vot especial característic, el de vida quaresmal perpètua, vot que, segons la Regla, priva de menjar carn, ous i lacticinis⁵²; només s'exceptua d'aquesta abstinència estricta el cas de malaltia, quan, per a la recuperació, es fa necessari ingerir aquests aliments, sempre, però, sota la indicació del metge i amb el vist-i-plau del Superior. El llibre de despeses fa menció especial del que s'ha bestret per aquest concepte, sigui especificant el menjar en concret o sota la denominació genèrica de «ració» per als malalts, els quals eren portats a una dependència separada de la resta del convent («la infermeria»). Durant aquells mesos els malalts més greus anaven a parar a la morberia, encara que no sempre és clar si es tractava de la de Jesús (d'altra banda relativament propera) o d'una especial que havien muntat al mateix recinte religiós.

Així, sabem que ja el 9 d'abril de 1651 la comunitat va pagar tres lliures als fossers per l'enterrament de tres frares. El dia 10 hi havia quinze religiosos a la infermeria. El dia 23 es paguen dos nous enterraments i la comunitat comença a acumular provisions pel contagi: «coranta pesadas de llenya ques prengueran per fer provisió per lo contagi... sinconta y quatra cortans de oli que sean comprat Joseph Campillo y un vahí de sa cassa per provisió del contagi... vint i dos carregas de vi claret que se an comprat a pau villalonga taverner... quatra corteras de blat... una carraga de oli ques compra a una gent de granollés...». El 24 d'abril són ja 23 els malalts (vuit sacerdots, tres llecs, tres coristes, cinc novicis, tres mossos i un escolà). El registre de despeses conté anotacions corresponents a compra de carn i ous, «neu», herbes per a perfumar, greixos per a «untar» els malalts, etc. En total, entre abril i juny de 1651, almenys quinze mínims van passar a millor vida a Barcelona en aquesta pandèmia.⁵³

51. ACA, *Monacals – Hisenda*, Llibre 3038; comprèn el registre de despeses des de 30 de setembre de 1644 fins a 1 d'agost de 1651; hi manquen els últims fulls, que es troben a ACA, *Monacals – Hisenda*, lligall gran 511 (comprèn despeses del 3 d'agost de 1651 fins a l'1 d'octubre del mateix any).

52. Les vigents Constitucions per les quals es regeixen els frares, actualitzadores de la Regla i aprovades per la Santa Seu el 1986, han limitat l'abstinència obligatòria a carn i derivats.

53. No va ser l'únic convent que va patir un nombre preocupant de baixes: al convent de Palma de Mallorca, el qual en aquell temps devia comptar amb molts

TEMPS POSTERIORIS

El vot va ser observat escrupolosament pel Consell de Cent barceloní durant molts anys. Cal remarcar, però, que per la poca polidesa protocol·lària dels Mínims, no varen faltar incidents cerimonials. Així, l'any 1653 es van posar irregularment unes cadires que no tocava, fet que provocà malentesos entre canonges i consellers; l'any 1657, els Mínims havien convidat el Virrei (el qual s'excusà per indisposició) i la Virreina. Aquesta invitació fou molt mal considerada pels consellers, «perque a dits pares nols tocava fer dit convit per quant ells no feian la festa sino la Ciutat», fins al punt que, confirmada l'assistència de la Virreina, els representants de la Ciutat decidiren no assistir-hi.⁵⁴ Sembla que si bé l'assistència a la festa va ser bastant contínua, la processó, en canvi, va desaparèixer molt aviat (l'any 1656 ja no es va fer). Repassant el *Dietari* del Consell, hem vist que almenys des del 1692 intervenen en la festa els «obrers» de Sant Francesc de Pàola.⁵⁵

El setembre de l'any 1697 trobem al *Dietari*, amb motiu de les misses que s'havien de celebrar per la salut del Rei, la indicació de tots els patrons de Barcelona: la Mare de Déu de la Concepció, santa Eulàlia, sant Sever, sant Oleguer, sant Narcís, Mare de Déu de la

menys frares que el de Barcelona, hi van morir, per causa de la pesta, altres quinze religiosos (hem trobat aquesta notícia a FLORENCIO RODRÍGUEZ, «Beato Gaspar de Bono hijo ilustre de Palma de Mallorca», a *Bollettino Ufficiale dell'Ordine dei Minimi* XXXII (1986), p.226 n.14). A Màlaga, on la pesta arribà el 1649, la comunitat religiosa que va perdre més membres a causa del contagi fou la dels Mínims: 23 frares van morir; aquest fet és menys sorprenent quan ens assabentem de l'activitat d'assistència als malalts que els religiosos acostumaven a dur a terme en temps d'epidèmia; els malaugenyus invocaren en les seves necessitats amb predilecció la Mare de Déu de la Victòria tot al llarg del segle XVII (cf. FEDERICO FERNÁNDEZ BASURTE, «Epidemias y manifestaciones religiosas en la Málaga del siglo XVIII. La Virgen de la Victoria», a *Baetica* 16 (1994), pp. 305-319).

54. Cf. *Manual de novells ardots vulgarment apellat Dietari de l'Antic Consell Barceloní*, vol. 16, Barcelona, 1918, pp. 86-88 i 372.

55. Cf. *Manual de novells ardots...*, vol. 21, Barcelona, 1967, p.14. Els obrers eren un grup de laics encarregats de gestionar el finançament de la fàbrica de l'església i de les festes; no coneixem l'organització que tenien al final del segle XVII; la primera reglamentació de la qual tenim notícia són les Constitucions de 1742, redactades sota el provincialat de fra Francisco Galindo, aprovades l'any següent (un exemplar imprès es troba a ACA, *Monacals – Hisenda*, llibre 3054).

Mercè, sant Pere Nolasc, santa Maria del Socors, santa Bàrbara, sant Cristòfol, sant Sebastià, sant Pacià, sant Ramon, sant Francesc de Pàola, santa Eulàlia de Mèrida i santa Madrona.⁵⁶

Durant segles, la devoció al Sant va tenir a Barcelona una vitalitat no menyspreable. En el llibre de vincles i donacions del convent hem trobat indicat, entre les anotacions econòmiques pròpies del llibre i sens dubte amb l'expressa intenció que tal vegada en aquell lloc impropï, però respectable, no cauria en l'oblit absolut, un fenomen curiós esdevingut al carrer d'en Roca pocs anys després de la declaració del patronatge: «Nota que dos dias antes de nostre Pare St. Francisco en lo any 1656 sucsehí que suà un quadro de nostre Pare lo qual està posat ab una capella patita en lo carrer den roche que ix a la parroquia del pi i suà dos dias laygua molt clara que lo pare sagristà dest Convent fou avisat i anà i de la suoo ne portà un llens tot mullat, lo Sr. sap sos sagrets».⁵⁷

De principis del XVIII són un parell de fets prodigiosos en els quals es manifesta la protecció del sant sobre els seus devots. N'era el notari Antoni Puig qui, durant el bombardeig de Barcelona, el 10 de maig de 1714, quan la seva casa s'ensorrava a causa d'una de les bombes enceses amb ell a dintre i amb una cama trencada, es va encomanar al Sant tot dient: «Santo mio Sant Francisco de Paula ahont sou, ara és hora, me tragau de assí, si no só perdut», i de seguida en va ser tret sa i estalvi per un vell religiós igual que el que hi havia representat a les pintures del claustre dels Mínims, i l'esmentat Puig en va sortir totalment indemne, tot i que la casa s'ensorrà i que el foc li va cremar la vestimenta que portava. El 3 d'abril de 1716, el Sant va ser invocat per l'infant Francesc Canaleta quan queia d'un lloc elevat; tothom el cregué mort, però, al cap de poc temps, *duplicis Credo*, respirava i va explicar com havia invocat el Sant mentre queia i que un frare mínim desconegut el va prendre en braços quan s'estampava contra el paviment. La font d'aquestes admirables intervencions no és, però, imparcial; ens han arribat a través d'un anònim cronista mínim que cap al 1716 va enviar al govern central de l'Orde un informe sobre els orígens dels convents catalans.⁵⁸

56. Cf. *Manual de novells ardots...*, vol. 22, Barcelona, 1968, p.82.

57. ACA, *Monacals – Hisenda*, llibre 4436, f.49v.

58 Cf. ARCHIVIO GENERALIZIO DELL'ORDINE DEI MINIMI, *Provincia Catalogna*, memoria Principatus Cathaloniae 1716 *vel circa*.

La desaparició dels Mínims l'any 1835 no va comportar l'extinció d'aquesta devoció barcelonina. L'església va ser convertida en parròquia intitulada com el sant i el patronatge continuà, en bona part gràcies al fet que l'exclaustrat llec fra Casals va continuar com a sagristà. L'any 1926 el vot era encara acomplert per l'Ajuntament Constitucional a l'església de la llavors Parròquia del Sant.⁵⁹ Sembla que amb l'adveniment de la Segona República aquesta antiga tradició va desaparèixer. Abans de la guerra civil, la imatge del Sant era encara present a la Catedral, a Santa Maria del Mar, a Sant Felip Neri, a Sant Josep i a Santa Mònica, a la Mercè, a Montsió, a Sant Agustí, a Sants Just i Pastor...⁶⁰ Si féssim un ràpid itinerari per aquests temples ens adonaríem aviat que la iconoclàstia de 1936 i les reformes posteriors devien portar la majoria d'aquestes imatges o a la destrucció o als racons dels magatzems parroquials.

Darrerament, la memòria del Sant sembla empesa a desplaçar-se extramurs. La parròquia va ser suprimida l'any 1995. L'Arquebisbat, l'Ajuntament i l'Orfeó Català van concordar la cessió de l'església perquè fos enderrocada per a l'ampliació del Palau de la Música Catalana. Una nova parròquia amb el Sant com a titular fou erigida l'any 2000 a la zona de Diagonal Mar. Quan escrivim aquest article, la incipient comunitat parroquial malda per aplegar recursos per construir església i locals. L'últim vestigi històric de l'antiga presència a la Ciutat ha desaparegut darrerament. L'alcalde Clos va signar el 25 de novembre de 2005 el canvi de nom del carrer que durant segles s'havia denominat de «Sant Francisco de Paula» pel de «Palau de la Música».

59. Així ho afirma Federico Martí Albanell, «San Francisco de Paula y su Orden en Cataluña», a *Almanaque de San Francisco de Paula* 1926, pp. 75-76.

60. Cf. «Patronato de san Francisco de Paula a favor de Barcelona», a *Almanaque de San Francisco de Paula* (1934), p.50-51.

APÈNDIX DOCUMENTAL

1

El Consell de Cent de Barcelona decideix de prendre sant Francesc de Pàola com a advocat contra el contagi, 22-03-1651.

AHCB, *Consell de Cent, Deliberacions*, 1.B-II-160, f. 168

«(xxii de Març de 1651)

Aprés dits srs. Concellers en cap en veu sua y dels demés srs Concellers sos companys digué y referí com dits senyors Concellers considerant lo castich que Déu ne. sr. amenassa a esta Ciutat del mal de contagi y ha aparegut als Srs Concellers que lo remey mes efficàs per aplicar la Ira de Déu és implorar lo auxili dels sants per medi y intercessió dels quals sa divina Magestat se digna de alsar sa poderosa mà del càstich y usa ab sos fahels christians de sa acostumada Misericòrdia y per dita rahó hajen dits senyors Concellers moguts de ssi propiis y zelosos del benefici publicat deliberat proposar en lo present concell si aparexeria deliberar pendrer per protector y Advocat per estas corrents malalties al gloriós Pare Patriarca sr. francisco de Paula pera que per sa santa intercessió vulla fer gràcia a esta Ciutat de que Déu ne. sr. aplaqui sa ira, lo qual fet dits srs Concellers donaren per propositió al dit consell pera que deliberi lo fahedor.

E lo dit concell feu la deliberatió seguent:

Que per medi de un Ciudadà y un militar del present concell se fasse una embaxada al molt Ille. Capítol de la present Ciutat dientlos que la present Ciutat pera que Déu ne. sr. sie servit per sa infinita misericòrdia y bondat preservar a esta Ciutat del mal contagiós que ens amenassa desitjaria además dels sants protectors de pendrer per protector y advocat lo gloriós st. Francisco de Paula y anar ab professó ab lo molt Ille Capítol y clero de dita Seu a la iglesia del monestir de st. francisco de Paula quiscun any lo die que se celebrerà la sua festa y desijaria esta Ciutat en conformitat de dit molt Ille. Capítol fer dita professó y festa y pendrer dit sant per protector y advocat y que així dit molt Ille. Capítol vulla tenir a bé se fassa dita professó ab lo modo forma y manera ques fa lo die de St. Sebastià y del que dit molt Ille. Capítol ab dites persones tracgtaran y ajustantse dit molt Ille. Capítol al que la present Ciutat desija se fasse tinguen facultat y potestat dits srs. Concellers posaro en execució gastant per dit effecte dits Srs. Concellers lo que convindrà y serà menester»

2

El Consell de Cent de Barcelona decideix fer celebrar ofici solemne en l'església de Sant Francesc de Pàola, en súplica perquè el Sant vulgui intercedir per la Ciutat, 25-3-1651.

AHCB, *Consell de Cent, Deliberacions*, 1.B-II-160, f. 170v

«(Die xxv mensis Martij MDCLY)

Lo dit Concell féu deliberatió següent. Que dilluns pròxim los Srs Concellers vestits ab les insígnies consulars concistorialment acompanyats de tot lo concell de cent en forma de concell y forma acostumada vagen a la iglesia del monestir de Sant francisco de Paula y allí fassen dir y celebrar un offici solemne a cant de orga suplicant al dit gloriós sant francisco de Paula vulla acceptar la deliberatió que lo concell de cent celebrat a 22 del corrent ha deliberat pendrerlo per protector y advocat y que sie servit intercedir ab Déu ne. sr. que per son medi vulla sa divina Magestat per sa infinita misericòrdia y Bondat preservar esta Ciutat del mal contagiós que sens amenassa y per dit effecte se envie a dit monestir la sera convenient y serà menester per la celebratió de dit offici assitint també en dit offici totes les persones de Concell de cent que acompanyaran dits srs. Concellers partint tots junts desde casa la ciutat y après tornant ab la mateixa forma a dita casa lo qual Concell de cent se serviran los srs Concellers manarlo ajuntar ab la forma acostumada y que fins a tant que dits srs Concellers y concell de cent sien tornats a casa de la Ciutat y dit Concell sie disgregat toque la campana y així mateix sien servits los srs Concellers fer altres rogatives y devocions públiques en les esglésies les aparexerà perquè Déu ne. sr. sie servit apiadarse de nosaltres...»

3

Concòrdia entre la Ciutat i el Capítol Catedralici de Barcelona, respecte a anar cada any el dia de la festa de sant Francesc de Pàola a la seva església, 14-4-1651.

AHCB, *Consell de Cent – Manual*, 1.B- XIII- 58, folis sense numerar

«Die xiiij aprilis de dclj.
Licet hic.

Concòrdia feta per y entre lo molt Illtre. capítol de canonges de la Seu de la present ciutat de una y los molt Illtres. srs. consellers de part altra per rahó de la professó de st. franco. de Paula.

Sobre las cosas devall scritas per y entre lo molt Illtre. Capítol de canonges de la Seu de la present ciutat de una, y los molt Illtres. srs. consellers de dita ciutat de part altra, los noms y cognoms dels quals baix en las firmas estan llargament descrits y continuats son vingudas ditas parts a las capitulacions següents

Primerament dit molt Illtre. Capítol attenent lo savi consell de cent celebrat a 22 de mars pròxim passat ab conformitat de dit molt Illtre. capítol que pera aplicar la Ira de déu nostren sr. y preservar a esta Ciutat del mal contagiós que sens amenaça además dels Sants protectors té haver pres per Protector y Advocat lo gloriós Pare Sant francisco de Paula per rahó de la qual Protecció dit molt Illtre. Capítol haja promès com ab tenor del present Capítol promet anar quiscun any ab dita ciutat lo die se farà la festa de dit gloriós sant ab professó pera celebrar allí solemne officí y sermó si y conforme acostuma de anar quiscun any en la Iglesia de predicadors lo die se fa la festa del gloriós pare St Ramon.

Item los dits señors consellers convenen y en bona fe prometen a dit molt Illtre. capítol que donaran y pagaran quiscun any per lo gasto de dita professó trenta y sinch lliuras Barsas. las quals quiscun any lo mag. Clavari de la present ciutat dirà y scriurà en la Taula de la present ciutat al molt Rnt. Protector de la bossa comuna o procurador ditas trenta sinch lliuras. E açó prometen dits señors consellers ser, attendrer y cumplir ab totas renunciacions obligantne per çó los bens de la present Ciutat y no los propis com en açó fassan cosa agena...»

4

Publicació de crides per la festa de Sant Francisco de Paula, 14-4-1651.

AHCB - *Consell de Cent, Ordinacions*, 1.B-IV-33 ff.1r-2r

«Crides per la festa del gloriós St. francisco de Paula.

Ara ojats tothom generalment que us notifiquen y fan a saber de part dels molt Illes. Srs. Consellers de la present ciutat de Barcelona com lo die de vint y dos del mes de mars pròxim passat en conformitat del molt Ille. Capítol de la Seu de la present Ciutat lo savi concell de Cent haje deliberat que per aplacar la ira de Déu nostre sennor y preservar a esta

Ciutat del mal contagiós que ens aménassa además dels Sants Protectors té, ha pres per protector y advocat lo gloriós pare Sant francisco de Paula, en rahó de la qual protectió ha fet vot dit Concell de Cent de anar quiscun any ab professó ab lo dit molt Illes. Capítol y Clero de dita Seu lo die se celebrará la festa de dit gloriós Sant en la dita Iglesia del monestir de st francisco de Paula pera fer celebrar dit die en offici solempne, y com dilluns pròxim, que contarem als desset del corrent mes de abril, en rahó de dit vot vagen dits Illes. Capítol y Consellers ab professó a dita iglesia la qual professó partirà de dita Seu, anant per lo carrer de Corrubia, plassa nova, plassa de sta. Anna, carrer condal, carrer de la clavaguera de jonqueres y entrarà en la Iglesia de dit gloriós Sant Francisco de Paula en la qual Iglesia se farà solempne offici y sermó, y exint de la dita iglesia sen tornaran per la riera de St. Joan, Plassa del oli, per la boria, plassa del Rey, Palau Real y sen entrarà a dita Seu. Per tant dits molt Illes. srs. concellers pregan y exortan a tothom generalment que la vigília de dit gloriós Sant que serà dissapte pròxim vullen las personas que tindran edat dejunar y lo dit die de sant francisco de Paula confessar y combregar exercitantse ab obres santas y bonas y fer rogatives pregant a dit gloriós Sant vulla intercedir ab Deu Nre. Senyor que per sa divina misericòrdia y bondat vulla apiedarse desta Ciutat alsant la mà del assot y flagell quens aménassa y axí mateix exortan que lo dit die se farà la festa del gloriós Sant serà festa solempne y aquella colran com lo sant diumenge, com axi sie ordenat per lo molt Ille y Rt Señor vicari general y que dit die de dilluns dematí, sien en la dita Seu, y las confrarias ab sas lluminàrias per a acompanyar dita Sta. professó y suplicar a Déu nostre Senyor que per medi y intercessió de dit gloriós Sant li placia preservarnos de tota contagio pestilencial , y los que tenen las casas per hont passarà dita professó faran netejar y escombrar llurs encontornadas, obrant en totas cosas spirituais dit die, del que ne auran lo mèrit de Déu nre. sr. per que les ditas coses per

lo canonge francesch
valeri oficial y regint
les vices de vicari general

fonch feta y publicada la present pública crida per los llochs acostumats de la present Ciutat de Barcelona ab tenor y veu de vuyt trompetas per mi esteve torrabruna trompeta de la Ciutat vuy a 14 de abril 1651».

5

Acord del capítol catedralici respecte al que es rebria per participar en la processó a l'església de Sant Francesc de Pàola, 17-4-1651.

ARXIU DE LA CATEDRAL DE BARCELONA, *Llibre de Resolucions Capitulars 1650-1660*, f.37v

«Die 17 Aprilis (1651)

Corts president	Rocabertí
Morell	Bisbe Vidal
Retg	
Valleri	

Dit dia lo sr canonge Valleri exercint lo offici de caritater com a procurador de don Pedro Capons proposà que per la professó se avia de fer a st. francisco de paula resolgués lo capítol què donaria de gràcia que per ser negoci grave no volia resoldrer le sol com a caritater sens lo orde y resolució del molt Illtre. capítol.

Fonch resolt que atès lo perill en que se exposaven los señors capitulars residents per lo gran concurs y auria en esta professó y en la iglesia en lo offici per ser lo contagi encara que no declarat a lo menos molt perillós y conciderant també no ser sinó set residens y que molts per temor se són ausentats y que millor los que resten se animen a fer lo servei de la Iglesia y pugan suportar los gastos se ofereixen dins Barcelona per falta de comerç se donen deu liures de gràcia pues la caritat no pot importar per faltar molts señors canonges a mes de un mes no an guanyat distribucions».

6

Narració de la intercessió de sant Francesc de Pàola en favor de la Ciutat de Barcelona amb motiu de la pesta de 1651 feta per un frare mínim desconegut.

ACA, *Monacals – Hisenda*, lligall gran 360a

«Copia puntual treta de un Llibre del Arxiu de PP. Mínims de Valls.

Peraque en tot temps sia Notori lo que succehí en la Ciutat de Barna lo any 1651 y per ser cosa que redunda en honrra y Gloria de N.G.P. y Patriarca Sant Francisco de Paula, de sos fills y devots, se fa la relació seguent:

En lo mes de Mars dia 16 del sobredit any se ajuntaren los Illtres Concellers y Savi Consell de Cent per a votar y pendrer per Protector a un Sant per intercedir a Déu Nostre Senyor nos remedie ab tant gran necessitat, y tots unànims y conformes determinaren y convingueren, fos Sant Francisco de Paula, prometent tots los anys perpètuament votar la sua festa, y ab concentiment del Illtre Capítol, lo seu dia, de anar ab Professó a son convent y cantar allí un solemne offici y Sermó ab molta cantoria y lluminària, conforme en avant se dirá y se comensá lo sobredit any.

Dia 27 del sobredit mes y any: los Illtres Concellers, en forma de Ciutat, y Savi Concell de Cent ab molta devoció anaren a visitar al Gloriós P. y Patriarca Sant Francisco de Paula, y allí feren cantar un offici ab gran cantoria y molta lluminària; exits tots de Casa la Ciutat, Plaça de Sant Jaume, devant la Diputació, Plaça Nova, Plaça de Santa Anna, Carrer Condal y Sant Francisco, tornaren a Casa la Ciutat exint de Sant Francisco, Riera de Sant Joan, Plaça del Oli, Boria amunt, Llibretaria, Plaça de Sant Jaume y a Casa la Ciutat.

Dia 16 de Abril del sobredit any Vigília del Gloriós P. y Patriarca Sant Francisco de Paula, al mitx dia, se tiraren dotse mascles y molta moscataria y las trompetas, xirimias, y a tambors, tocaren en lo punt y immediatament se posà un quadro gran de N.P. Sant Francisco de Paula a la Iglesia ab los sinch Concellers retretats al natural y agenollats devant del Sant. Aprés de haver dinat, a las Vespres se tragué lo Ssm. Sagrament, ab molta lluminària, enviada la cera per los Sres Concellers. Al tart se digueren Completas ab la cantoria de la Seu, y acudí tanta gent que no cabian a la Iglesia = A la nit y hagué molta lluminària que aparexia la Iglesia y Campanar tot un foch, ab molts rodas de cuets, y altrás invencions de foch, que durà fins a las deu horas de la nit. A las Monges y Mares Mínimas fou la mateixa y semblant lluminària ab molts Paellas de foch = Per tota la Ciutat se feren grans fochs y lluminàrias, ab molts cuets y invencions de foch, y a mes de la lluminària de dins la Ciutat, que fou molta, encara fou més la que es féu al Convent de Jesús (ahont se tenia la mormoria) ab molts manegas de cuets y altrás invencions de foch que si feren que fou una cosa molt grandiosa = Totas las torras que són a vista de Barcelona, las montañas y Monjuich feren grans fochs que aparexia la nit de Sant Joan; todas las vilas y llochs circumvehins feren també grans fochs y lluminàrias=

Dia disset del sobredit mes y any, dia y festa del G.P. y Patriarca Sant Francisco de Paula se juntaren a la Seu Concellers y Ciutadans, en forma de Ciutat, y desde allí, ab lo Illtre Capítol anaren ab Professó al Convent de Sant Francisco de Paula (conforme se te votat perpètuament) portant devall de tàlam al G. Sant, y acudiren a dita Professó todas las Confrarias, ab sa lluminària, y la dels teixidors de Lli, tots com a peregrins y peregrinas ab molts penitents y disciplinants; y quant lo Capítol exia de la Seu,

ja lo cap de la Professó entrava a Sant Francisco y com la Iglesia estava plena de gent, fou convenient fer passar la professó per lo mitx de la Iglesia y ferla entrar dins del Claustro, que tot sen omplí que no y cabian. Arribat lo Illtre Capítol y Concellers se tiraren los dotse Mascles y tots se asentaren, los Concellers a la part del Evangeli y Capítol al de la Epístola; lo Sr. Sacristà Morell digué lo offici ab dos Senyors Canonges per diaca y subdiaca, Predicà lo Rnt P.Cabrera Religiós Mínim, ab tant gran esperit y fervor y eloquència que aparegué un segon Sant Pau, y los Srs Concellers al baixar del púlpit li digueren se havia de imprimir lo sermó (quant sia imprès veuran tots los devots del Sant quant gran Sermó es estat). Al alçar a Déu se tiraren los mascles y un tercio de la Ciutat, que y havia, tirà molta moscateria, estant tots en esquadro en forma de batalla = A la tarda se digueren Vespres y Completas, ab la Salve y Lletania, ab molt gran Cantoria y Musica, y fins a la nit y hagué gran concurs de gent, estant lo Santíssim patent, y a la nit feren las mateixas lluminàrias, així fora la Ciutat com dins, com la nit pasada.

⁶¹Lo Diumenge a la nit tiraren a un home una escopetada, y en lo punt cridà un gran crit dient: Sant Francisco de Paula ajudaume: corregut gent per veurer si lo havian mort, y al descordarli los pits trobaren demunt la camisa un Llibret, que tenia petit de la devoció del Sant, y las balas junt al Libret, que sols passaren la ropilla y gipó y restá lo dit home sa y bo que fou sens dupte miracle del G.Sant.

⁶²Lo Diumenge a la nit y lo dilluns (festa de N.G.P. y Patriarca Sant Francisco de Paula) no morí ningú a la mormoria que donà ocasió als de Jesús de posar una bandera blanca y lo endemà ne tragneren 60 tots convalecents per a purgar y lo mal millorà.= Dimarts als 18 de dit mes y any, tercer dia de las festas, se feu la matexa lluminària, tant al Convent, com a las Mares Mínimas, y per la Ciutat y fora a Jesús, torras y montañas, los mateixos fochs del primer dia.

Dit dia en Santa Maria de la Mar, al matí, determinaren la Comunitat de posar alguns Sants Devots y apropiats per aquest mal (que Déu Nostre Senor castigava esta Província) en rodolins, dins una urna per pendrer aquell primer que exiria en sort, per advocat y Patró de la Parròquia per anar a visitar-lo ab Professó, pera que fos medianer ab Déu Nostre Sr. de aplacar la sua divina justícia, ab determinació de anar cada any y perpètuament ab professó a sa Casa y cantarli allí un solemne offici ab Sermó, y axí prenent vuit noms de Sants, los quals aparegué més apropiats per intercedir a Déu Nostre Sr. per aquest mal de contagi, y entre dits vuit Sants posaren al N.G.P. y Patriarca Sant Francisco de Paula (y si bé y agué alguns que digueren que Sant Francisco no tenian que posarli, perquè

61. Al marge: «Se nota un miracle».

62. Al marge: «Nota».

ya la Ciutat y Capítol lo havian pres per Protector) no faltaren altres que digueren no es just llevar a Sant Francisco de Paula sa bona sort, y així ley posaren y posats tots vuit en una urna, lo Sr. Dr. Ferran Beneficiat de dita Comunitat per orde de son Superior y ab la seremònia deguda posà la mà dos vegadas dins la urna sens traurner cosa, y posant la ma tercera vegada se li posà lo rodolí en la mà, y tret lo donà a dit Son Superior, y desfet llegí: Sant Francisco de Paula; après altres Capellans a la Sacristia feren lo mateix per dos vegadas y totas dos tornà exir lo Sant y lo mateix dia en tres parts de la Ciutat feren la matexa extracció y ab més numero de Sants, y tambe hisqué Sant Francisco de Paula, y encontinent que tingueren tret son rodolí de son patró, y advocat, anaren a donarne rahó als Srs Concellers, y après al Convent de Sant Francisco de Paula per ferne relació als Pares... Dijous als vint del sobredit mes y any convocada la Comunitat y Parroquians per formar la Professó havent enviat primer tots los ederesos per adornar lo altar del G. Sant Francisco de Paula ab molta còpia de cera per dos beneficiats es partida la Professó per a Sant Francisco, y devant molts peregrins y peregrinas y després molts Parroquians, tots ab sas atxas y après la Comunitat ab una figura de Christo al natural y molt devot que lo aportava un Capellà, y tras la Comunitat tota la Parròquia entrant la Professó ab la matexa forma que entrà lo dia de Sant Francisco passant per lo mitx de la Iglesia y entrant dins del Claustro per la gran multitud de la gent: Lo offici se celebrà ab gran Cantoria y predicà lo sobredit Dr. Farran ab tant esperit y fervor que lo auditori plorà gran còpia de llàgrimes, y dexà a tots los oyents molt aconsolats.

Del dia que los Illtres Concellers y Savi Concell de Cent, ab decret del Illtre Capítol prengueren per Protector al G.Sant Francisco que fou a 16 de Mars del dit any, acudiren tantas professons de diferents Carrers y Capellas, que del mati fins a la nit contínuament estavan entrant y eixint Professons a la Iglesia de San Francisco de Paula, y noy agué figura devota de Christo, que no la portassen a visitar lo Sant, y tots ab molts Peregrins, Penitents y disciplinants, que es cosa que no te encariment.... Sols lo Diumenge antes que fou a 19 del dit y anaren ses moltas altres, tres Professons, molt devotas, ab molta lluminària, que eran la figura de Christo de Santa Clara, la figura del Christo de Sant Pau y la figura del Christo de Sant Sebastià, ab los vehins y carrers circumvehins, y lo dit dia y anà al tart lo Carrer de la Mercè y vehins del Carrer ample portant la figura de Sant Pere Nolasco y la de Sant Ramon Nonat.

Dissapte a 22 del dit tragneren Sant Cristo del Regumí, y lo portaren ab Professó a San Francisco de Paula, y alli feren dir un offici cantat ab molta lluminària y molts peregrins, y après y anà lo Carrer del Carme, ab gran devoció, y també molts peregrins y peregrinas y molta lluminària.

Tots los dias del matí exit lo sol, fins a la nit tocada la Ave Maria contínuament estava plena de gent la Iglesia de N.P. y Patriarca Sant Fran-

cisco de Paula. La devoció que y ha al Gloriós Sant es grandíssima, y se té per cert, y ab molta fe que per medi del Gloriós Sant, Déu N. Sr. aplacà la sua divina justícia y apartà aquell mal del contagi, no sols de Barcelona, sí també de tota Chataluña: Plega a sa Divina Magestat vulla conservar-la perpètuament libre ab lo Patrocini y amparo de tant Gloriós Pare y Patriarca, com es Sant Francisco de Paula, així ho esperam. Amen.»

7

Narració de la intercessió de sant Francesc de Pàola en favor de la Ciutat de Barcelona amb motiu de la pesta de 1651, feta pel secretari de la comunitat de frares mínims del convent de Sant Francesc de Pàola de Barcelona.

ACA, *Monacals – Hisenda*, lligall gran 364, fragment Actes Capítols de comunitat 1644-1655, f.27r-28v

«En 22 de mars de 1651 estant la present ciutat de Barcelona oprimida de contagi pestilencial se ajuntà lo savi Concell de sent per elegir un Protector que en semblant necessitat suplicàs a Nostre Senyor tingués per bé de alçar la mà de sa dura justícia y mirarnos ab tota clemència, misericòrdia y pietat, y tot lo savi Concell unànimes y conformes nemine discrepante ans bé ab molta afició y devoció aclamaren tots per Protector de dita Ciutat a Nostre Pare Sant Francisco de Paula, essent Concellers los molts Magnífichs e Mes. Senyors Hyacintho Fàbregas doctor en Lleys y Canons, Miguel Matheu Doctor en Medicina, Joan Carreres donzell, Joseph Rubio mercader, Joseph Caysas notari y Miguel Llargués argenter votant solemnement ab decret del molt Illstre. Señor Miguel Boldo Vicari general de guardar lo dia de sa festa com lo Sant Diumenge y anar dit dia ab professó la Ciutat ab lo molt Illustre Capítol de la Seu perpètuament al Convent advertint que los Illstre. Capítol no té obligació de dir lo offici, sinó que lo any que voldran lo diga han de anar quatre Religiosos y no menos a demanarho al Illustre Capítol que luego ho faran com ho han fet lo present any, y han dit sempre sia quest del Convent ho farant guardant empero la forma dalt dita de la petició y no altrament – Advertint que lo Convent ha de acir a rebre dit dia la professó en esta forma: la Comunitat ab Creu alta revestits de Capa pluvial, diaca, subdiaca y acolits çó és los revestits se quedaran al primer cantó de la plassa del Convent y la creu ha de anar a la Clavaguera de Jonqueras tant quasi abastara la Comunitat, advertint que tots los revestits han de estar a la part de Sant Christòfol: lo

Presbítero ha de aportar la Vera Creu ab tovalla de ombro y passat que sia lo tàlam han de fer los revestits cortesia ab lo cap, als revestits que venen tras del tàlam y luego posarse entre lo tàlam y los revestits de la Catredal y desta manera arribaran al Presbiteri y allà apartantse a la part de la epístola dexaran passar los revestits de la Catredal que van al altar major, y nosaltres a la sagristia sens acostarnos al altar; assó es nota perquè sapian lo ques deu guardar tots los anys y del modo ques deu fer, que es lo estil que se ha guardat lo present any ab instrucció del mestre de Cerimònias del molt Illustre Capítol--- Lo Srs. Concellers no prenen lo tàlam fins a la porta de la Iglesia y desde lo Presbiteri fins a la dita porta han de anar sis Religiosos costejantlos-

En 26 del dit mes de mars de dit any determinà lo savi Concell de sent un ofici de rogacions a N.P.S. Francisco de Paula; y assí a 27 vingué tot lo savi Concell ab los Srs Concellers en forma de Ciutat çó és los Molts Magnífichs i Illustres Srs. Concellers en Cap, tercer y quart devant y luego tot lo savi Concell de tres en tres per son estat grau y condició y al últim los molt Magnífichs e Illustres Srs Concellers segon, quint y sisè, cosa y acte molt mirat en Barcelona, perquè no y havia ningú que tingués record haverho vist altre vegada. Digués lo ofici ab gran concurs de la Ciutat festa y aplauso del nou vot.

En 17 de Abril se féu la festa de Nostre Pare S.Francisco de Paula, celebràs ab gran aplauso de la Ciutat; manaren los Srs. Concellers se fessen crides, ab las quals se amonestava a tots dejunassen lo disapte y lo dilluns se guardàs la festa com lo sant diumenge y que confesats y combregats acudissen tots lo dilluns a las nou hores a la Seu, per anar a la professó, ço es totas las confrarias ab siris, y las demás persones ab postura devota—Lo diumenge y dilluns féu està la Ciutat alimàrias de tal modo que podia anar per tots los carrers com al mitg del dia per la gran claredat de las llums. Al Convent se rodaren totas las teuladas dels quartos, campanar y mirador de fochs y llanternas ab invencions de foch y tota la plassa plena de llanternas y un orde de cap a cap de plassa de poms ab llums dintre, tiranse molt mascles ab quatre ocasions diferents ço es la vigília y era lo diumenge a migdia y a las oracions y lo endemà al venir la professó y a la elevació del Corpus; a las torras del Convent tots los dos dias molta mosqueteria y musica. A la tarde vingueren tots los tercios ab sos cabos a fer salva ab las armes a Nostre Pare- Lo Convent de Jesús que es la morberia y totas las torras y casas de fora de la Ciutat tant quant se podia alcansar ab la vista fins a badalona se veren fochs y alimàrias ab molts tirs y duraren tres dias ço es la vigília, lo dia de la festa y lo endemà, cosa molt plausible a la vista.

Vingué la professó la Ciutat y Cabildo, reberemla ab lo modo sobre dit (lo qual se ha sempre de guardar) tenint tendència que al aixir se han de acompanyar fins al lloc ahont foren rebuts, digué lo ofici lo Capítol

precedint la petició dalt dita; predicà lo Pare Emanuel Cabrera de la Companyia de Jesús, sed nota que de aquí avant no pot estar lo Ssm.Sagrament al offici perque lo Capítol sempre seu ab cadira y estant ells ab Cadira los Señors Concellers també perque seria mengua de la Ciutat estar asentats ab banchs y lo Capítol ab cadira y assí tots estan ab cadiras y per esta causa no pot estar lo Ssm. Sagrament patent sinó quel trahuen després que la proffesó es fora; fonch tant lo concurs de la professó Pelegrins, Pelegrines, Confrarias, penitens de totas maneras assí homens com dones que per no poder passar avant la professó mentres que la Ciutat estava fora per rebre lo Capítol romperen per la porta gran que està sobre de la sepultura dels Religiosos y se entrà la professó per lo claustro fent volta per ells y desta manera tingué lloch la professó per acabar de entrar en la Iglesia fonch tant lo concurs tots los días de las professons particulars que per trobarse molts ocasions molts professons juntas en la Iglesia y no poderse donar lloch las unas al altres per axir, prenian per la sobredita porta del claustro donant volta per ell y desta manera anaven entrant per la porta de la Iglesia, y axian per la Porteria del modo que ho féu la Ciutat y Capítol lo dia de Nostre Pare.

En 18 de dit mes de Abril estant la Parrochia de Santa Maria de la Mar ab molt més apreto que lo demás de la Ciutat per no dixer lo contagi gent en vida per tota la Ribera, determinaren las Reverent Comunitat y Parrochia ajuntar Concell y posats en ell prengueren una urna o bolsa y posaren en ella molts sants, y determinaren que lo qui axiria per sort lo pendrian per Patró de la Parrochia y fetas molts deprecacions invocat lo auxili del Esperit Sant ab lo himne Veni Creator Spiritus tragué lo Sr. Dotor Ferran beneficiat de dita Parrochia un rodolí de dita urna y ubert llegiren Sant Francisco de Paula y tots aclamaren miracle que tras de que la Ciutat la pres per Protector sia volgut axis per nosaltres Patró.

En 20 de dit mes de abril de dit any vingué la Parrochia y Rt. Comunitat della ab una professó de molt concurs de gent y tanta que fore forsós que entràs per lo claustro per poderse donar lloch unes a altres com ho féu la Ciutat lo dia de Nostre Pare com dalt esta ja dit; feren un offici de pregarías ab molta cantoria, predicà lo sobredit Sr. Doctor Ferran ab tant esperit y devoció que derretí y provocà a tot lo auditori sens faltar persona a molta còpia de llàgrimas y lo anomenà moltes vegades en nom de tota la Parrochia nostron Patró Sant Francisco de Paula: assó es en suma las devociions se son fetas mes principals a nostre Pare desde 22 de mars fins a 20 de abril de 1651 essent Provincial nostre M.R.P. fr. Mathias Oliver y Corrector lo R.Pare fr. Francisco Porta Predicador. En fe del qual fas la present memòria com a testimoni de vista en tot lo dalt dit vuy en 23 de dit mes de abril de 1651.

Fr. Miguel Ventallols Secretari del Capítol»